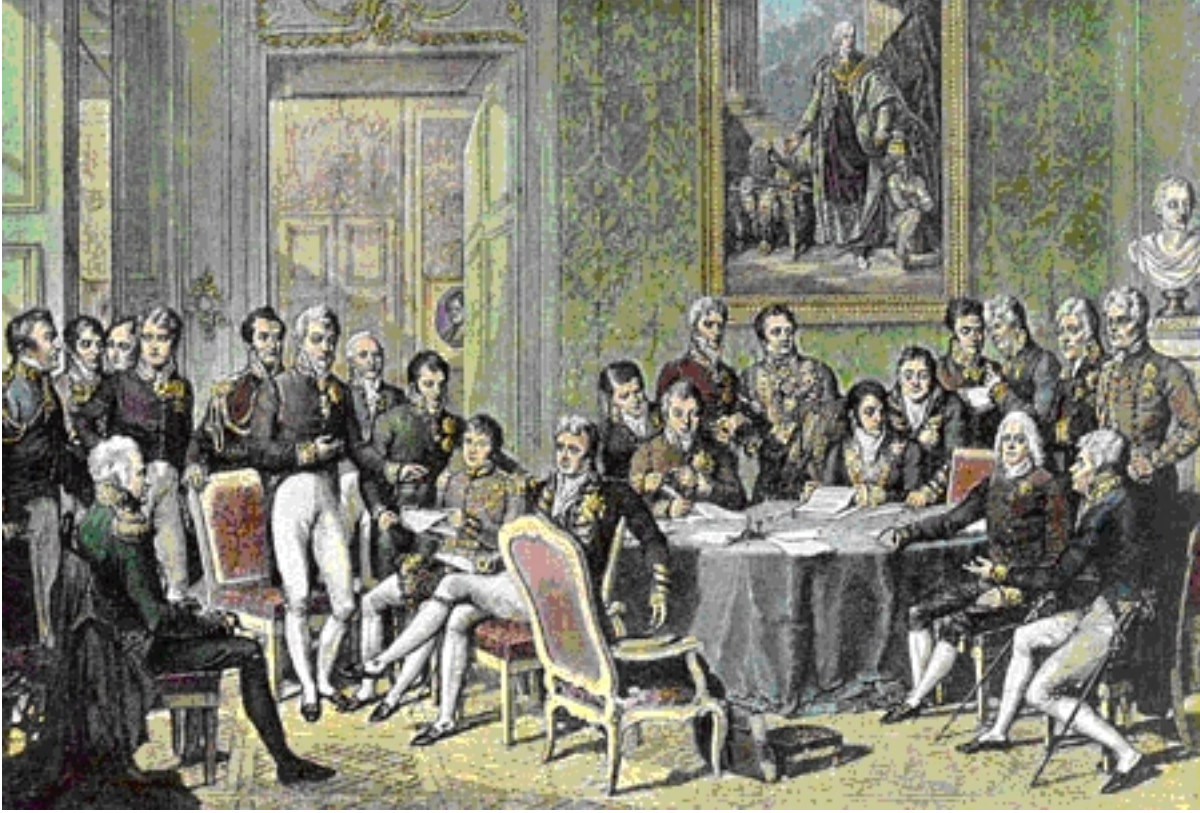

Tarihi Perspektiften Şark Meselesi ve Onun Günümüzdeki Uzantısı Kürt Sorunu (1)

İçeriği Yazan: [Asim US](#) [1] Zaman: Per, 24/06/2010 - 11:00

Giriş

Birkaç ay öncesine bir bakalım. Cumhurbaşkanı **Abdullah Gül** “ileriki günlerde çok güzel gelişmeler olacağından” ve “büyük fırsat” gibi ifadelerle, kamuoyunu muallakta bırakacak bazı gelişmelerin haberciliğini yaptı.

Ardından, aralarında Başbakanın da olduğu hükümet yetkilileri önce “Kürt Açılımı” sonra biraz değiştirerek “Demokratik Açılım” konusunu ortaya attılar. Bu paketin içinde ne olduğu tam olarak bilinmemektedir, çünkü zaten AKP hükümeti, Kürt kökenli Türklere yönelik yapabileceği açılımları evvelden yapmıştı. Açılan, fakat sonra talep yetersizliğinden kapanan Kürtçe kurslar, devlet eliyle açılan Kürtçe televizyon kanalı vb.

Demokratikleşme adı altında, şu meşhur 301. madde de değiştirildi. Neydi bu kadar tantanaya sebep olan 301. madde, bir bakalım;

“MADDE 301. - (1) Türklüğü, Cumhuriyeti veya Türkiye Büyük Millet Meclisini alenen aşağılayan kişi, altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Türkiye Cumhuriyeti Hükûmetini, Devletin yargı organlarını, askeri veya emniyet teşkilatını alenen aşağılayan kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(3) Türklüğü aşağılamanın yabancı bir ülkede bir Türk vatandaşı tarafından işlenmesi halinde, verilecek ceza üçte bir oranında artırılır.

(4) Eleştiri amacıyla yapılan düşünce açıklamaları suç oluşturmaz.”

Maddeden de anlaşılacağı üzere, “eleştiri” amacıyla yapılan düşünce açıklamaları suç oluşturmayacaktır esasen. Tabii bizim milletimiz birazcık pop kültürü sevdiği için, gözler hemen o dönemki **Elif Şafak** davasına odaklanmıştı. Halbuki aynı maddeden Sayın **Muazzez İlmiye Çığ** Hanımefendiler yargılandığında, kimsenin gıki çıkmamıştı. Takdirini siz okuyuculara bırakıyorum.

Bu maddenin uygulanışında bir takım aksaklıklar olabilir fakat, teorik olarak madde, düşünce ve eleştiriye koruma altına almaktaydı. Binaenaleyh, ilk üç alt maddeye baktığımızda ise şu sonuç çıkar:

- Bu madde; Türklüğü, Cumhuriyeti veya TBMM’yi alenen aşağılayabilmek, Türkiye Cumhuriyeti Hükümetini, Devletin yargı organlarını, asker veya emniyet teşkilatını alenen **aşağılayabilmek** için kaldırılmıştır.

Konuya geri dönecek olursak, açılım paketinde, anlayabildiğimiz en büyük açılım, YÖK Başkanı **Yusuf Ziya Özcan**’ın açıkladığı “Kürdoloji Enstitüsü” mevzusudur. Bunun dışında, AKP’nin belli bir kanadından yükselen “*Türklüğü anayasadan kaldıracamız*”, “*Sen ne mutlu Türküm diyene, dersin; adam da ne mutlu Kürt’üm diyene, der. O yüzden ne mutlu Müslümanım diyene demelisin*” gibi sesler yükselmişti. Bunun üzerine de, AKP kendi oy tabanından MHP’ye doğru bir kaçış yaşadı hem de parti içi milletvekilleri arasında bölünme başlamış oldu.

Ancak AKP en büyük kaybını, Habur sınır kapısındaki talihsiz ve istenmeyen görüntülerden sonra, toplumda vuku bulan infial ve olaylar ile yaşamıştır.

Yazıyı yazdığım bugünlerde ise, bu olaylar hala devam etmektedir. Açılım lafı çıktığından bu yana 1 metre bile yol kat edilememiş, aksine işler daha da kötüye dönmüştür.

Bu durum ışığında ise bize, “şu meselenin gerçeği neymiş, bir görelim” deyip, araştırmak ve paylaşmak düşmektedir.

Genellikle bu konu ile ilgili herhangi bir münazaraya girdiğiniz vakit, karşı

tarafından, “Bu mesele 30 yıllık bir mesele değil, Cumhuriyet’in başlarına kadar gider” lafını duyarsınız. Fakat maalesef bunu söyleyen kişi de yanlış söylüyordur çünkü, bu mesele 17. yüzyılın sonları, 18. yüzyılın başlarına kadar uzanmaktadır ve meselenin kökeni yurtiçinde değil, yurtdışında yatmaktadır.

Bu yazıda kaynakçaları ve belgeleriyle anlatılacak konunun tarihsel süreciyle birlikte bugüne yansımaları ele alınacak ve günün politikalarına ilişkin değerlendirmeler yapılacaktır.

Şark Meselesinin Yaratılması ve Ermeni, Rum, Süryani Sorunu gibi Yapay Bir Kürt Sorununun Ortaya Atılması

Kürt sorununu anlayabilmek için öncelikle, Şark Meselesini ve azınlıkların emperyalist devletlerce Osmanlı Devleti’ni parçalamak için nasıl ve nerelerde kullanıldığının iyi anlaşılması elzemdir.

Bu görüneyi yakalayamadan, günümüz davaları üzerine yorum yapmak, muhakkak ki anakronizm ve yalınkat bir çabadan başkaca bir şey olmayacaktır.

Çünkü bugünkü durum da, aynen geçmişin uzantısı durumundadır. Bahsedildiği üzere 18. yüzyıl başlarında emperyalist güçler olarak Fransa, Rusya ve bu devletlerin ağababası olarak Birleşik Britanya Krallığı, yani İngiltere bulunmakta idi. Bugün ise, özellikle Soğuk Savaşta SSCB’nin dağılmasıyla, emperyalist istihbarat faaliyetlerine devam edememesi üzerine, bu tip faaliyetlerde ekseriyetle ABD göze çarpmaktadır.

ABD’nin ve dünyanın en önemli özel istihbarat ve öngörü firmasının kurucusu ve CEO’su **George Friedman**, Avrasya ve İslam dünyasına ilişkin, “ABD, bölgesinde güçlü bir devlet istemez. O devletin güç kaybetmesi için karışıklık çıkarmaya çabalar ve bunun için her türlü imkanını kullanır, bu ABD’nin geleneğidir.” der. [1]

Bu söz bize, emperyalistlerin, çevre ülkelere bakış açısı hakkında çok önemli ipuçları vermektedir, çünkü Osmanlı aynı taktiği daha önce, **Kanuni Sultan Süleyman** döneminde **Şariken - Fransuva** arasındaki ihtilafı, Kutsal Roma-Cermen İmparatorluğu - Fransa arasında bir karışıklığa çevirerek istismar etmişti.

Sonradan, İngiltere de, bu tip taktikleri, diğer pek çok ülke üzerinde olduğu gibi, Osmanlı Devleti ve Türkiye Cumhuriyeti üzerinde de denemiştir.

Fakat emperyalizm, terminolojik kullanımdan çok gündelik siyasette, bir grubun diğer bir grubun dış politika tezlerini çürütme yahut küçük düşürme amaçlı kullanıldığından, bir anlam kaymasına uğramıştır. Tabii ki her türlü dış politik hamleyi emperyalizm olarak nitelendirmek, uluslararası ilişkiler ve dış politika alanındaki yanlış - eksik bilgilenme veya bilgisizlikten kaynaklanmaktadır.

Esas olarak emperyalizm politikalarını, teorisyenlerini referans alarak dört ana grupta inceleyebiliriz: **Morgenthau**, **Hobson**, **Lenin** ve **Schumpeter**. Bunlardan 2’si (Hobson ve Lenin) emperyalizmin iktisadi temelli olduğunu ileri sürerken, **Morgenthau** emperyalizmin dış politik bir strateji olduğundan bahseder. **Schumpeter** ise, **Hobson** ve **Lenin**’i, emperyalizm tanımlamaları sebebiyle eleştirirken, bu ikisinin iktisadi temelli emperyalizm tanımlamalarının, emperyalizmi tanımlamakta yetersiz kaldığını öne sürer.[2]

Bu yazıda, sloganist bir söylemle antiemperyalizm propagandası yapılmamaktadır.

Bilakis, sosyal bilimlerin metodolojisi ve kuralları çerçevesinde, bilimsel bir gerçek olarak Kürt Sorunu ve Şark Meselesi incelenmektedir.

“Şark Meselesi”niyse, ikiye ayırmamız lazım gelir bu noktada. 1071-1683 yılları arasındaki ve 1815 Viyana Kongresinde, ilk olarak Rus delegasyonu tarafından kullanılan anlamı.

Şark Meselesine gelmeden önce, Şark Meselesinin yaratıldığı ortamı yani 18.y.y Avrupa’sını incelemek lazım gelmektedir.

> 1815’te Fransa, Waterloo Savaşını kaybedince, Avrupa’da yeni bir düzen sağlandı. Bu yeni düzene “**Avrupa Uyumu**” dendi.

> Avrupa Uyumu, İngiltere’nin savaşmamaya ve serbest ticarete dayalı politikası ile, döneme damgasını vuran Avusturya Başbakanı **Matternich**’in mevcut devlet sınırlarının dokunulmazlığına dayalı politikasının uzlaşmasıydı. Bu ittifak 1814-1815 Viyana Kongresi tarafından onandı.

> Avrupa Uyumu bazı küçük savaşlar haricinde, Avrupa’yı bütünlüksel bir savaştan, 20. yüzyıla kadar korudu.

> Ancak Viyana Konferansı’na rağmen, imparatorluklarda ulusalcı isyanlar baş göstermişti. Osmanlı’da uygulanan “**Millet Sistemi**” her gayrimüslim azınlığa kendi kültürel kimliğini muhafaza etme imkanı veriyor, bu da Osmanlı’nın tek bir ulus halinde bütünleşmesini engelliyordu.

Avrupa uyumu çok uluslu imparatorlukların ve uluslararası tekelleri elinde bulunduran devletlerin işlerine gelmekteydi, çünkü stabil bir yapı ihtiva etmekteydi. Bu Avrupa Uyumu sayesinde İngiltere Sanayi Devrimi sonucu elde ettiği seri üretim avantajını elinde tutarak, serbest ticaret politikalarını uygulayabilecek, bunun dışında da Avusturya-Macaristan İmparatorluğu, Osmanlı İmparatorluğu gibi devletlerde, sınırlarını koruyabileceklerdir.[3]

Çok uluslu imparatorlukları tedirgin eden husus ise, esas itibariyle Fransız İhtilali ve onun yarattığı ulus devlet anlayışı ile, imparatorlukların artık büyük bir tehdit altında olması idi. Çünkü cumhuriyet gereği artık hanedanlar iktidardan indirilmekteydi.

Fakat Avrupa Uyumu’na rağmen, batılı devletler Viyana Kongresinde alınan kararlara riayet etmediler ve Osmanlı’yı birer birer paylaşmaya başladılar. İngiltere Mısır’a, Fransa Cezayir ve Tunus’a İtalya ise Trablusgarp, yani Libya’ya el koydu.

Bu süreçten sonra 1. Dünya Savaşı’na geldiğimiz vakit ise, savaş sonrası sınırlarda, en çok toprak kaybeden ülkenin Osmanlı Devleti olduğunu görmekteyiz. Hatta Marksist iktisatçıların bu savaşa, 1. Paylaşım Savaşı demelerinin sebeplerinden bir tanesi de zaten, emperyalizm doğrultusunda paylaşılacak toprakların, savaş öncesinde belirlenmiş olması ve sonrasında galip devletlerin bu topraklara el koymalarıdır.

Peki bu paylaşımlar nasıl olacaktı? Eğer Sevr Anlaşmasına bakarsanız, zaten haritada her şey ayan beyan ortadadır. Şark Meselesinde kullanılan üç ana topluluk göze çarpmaktadır: Süryaniler, Kürtler ve Ermeniler. Bu topluluklardan Ermeniler ve Kürtlere ayrı devlet kurulması planı zaten haritada mevcut. Antlaşmada ise 63. ve 65. maddelerde, *İngiliz, Fransız ve İtalyan temsilcilerden oluşan bir komisyon, Fırat’ın doğusundaki Kürt vilayetlerinde bir yerel yönetim düzeni kuracak, bir yıl*

sonra Kürtler isterlerse Milletler Cemiyeti'ne bağımsızlık için başvurabilecek, şeklinde geçer.

Vienna Kongresi'ne geri dönecek olursak, peki Rusya'nın Şark Meselesini öne atmasının sebebi neydi?

Esas olarak amaçlar, özetle şunlardı:

- Türkleri Balkanlar'dan tamamen atmak,
- İstanbul'u Türklerin elinden geri almak,
- Osmanlı Devleti'ne, Asya toprakları üzerinde yaşayan Hristiyan azınlıklar lehine reformlar yaptırmak, muhtariyet elde etmek veya mümkün olursa istiklallerine kavuşturmak.
- Osmanlı hakimiyetinde bulunan Kuzey Afrika'yı kolonyalist maksatlarla işgal ve ilhak etmek. Bunun için kolonyalist ve emperyalist devletlerin kendi aralarında anlaşmaları yeterli görülüyordu.
- Türk olmayan Müslüman toplumları, özellikle Arapları Osmanlı Devleti aleyhine kışkırtmak ve onları devletten koparmak. Bu hedefe ulaşmak için, Arap milliyetçiliğinin tahrik edilerek canlandırılması kafi görülmüştür.[4]

Hedef belli. İngilizler ve Fransızlar petrolün, ucuz işgücünün ve yeni pazarların, Rusya ise boğazların ve İstanbul'un kontrolünü elinde tutmak, ayrıca kendisinin güney, Osmanlı'nın doğu cephesini güvenceye almak için orada tampon devlet olarak Ermeni ve Kürt devletleri kurulmasının peşindelerdi.

İşte ancak bu tarihi derneşik planı göz önünde bulundurursak, bugün toplumda filizlenen nifak tohumlarının o günlerde atıldığını görebiliriz.

Peki bu devletler oradaki toplulukları ne zaman keşfettiler ve ne şekilde kullanmaya başladılar? Öncelikle, özellikle Kürt isyanlarına baktığınız vakit, üç kelime öne çıkar: Aşiret, vergi ve tekke. Yani oradaki şeyhler veya feodal beyleri satın alıp veya emellerini tevhit ederek, kendi emperyalist çıkarlarını doğrultusunda kullanmak. Tıpkı PKK gibi.

Bu sebeple, Şark Meselesine binaen ortaya çıkarılan buhranın temellerini incelemek yerinde olacaktır.

Asim.Us@PolitikaDergisi.com

[1] FRIEDMAN George, Gelecek 199 Yıl- 21. Yüzyıl için Öngörüler, s.55, Mart 2009, İstanbul.

[2] ARI Tayyar, Uluslararası İlişkiler ve Dış Politika, s.301, Ağustos 2008.

[3] Tarih Vakfı, 20.yüzyıl Dünya ve Türkiye Tarihi, s.15, 2004, İstanbul.

[4] Doğuştan Günümüze Büyük İslam Tarihi, Cilt:12, s.21-22, Çağ Yayınları, İstanbul, 1989.

(Devam edecek...)

[Bu yazı, Politika Dergisi Sayı 23’de yer almıştır. Tüm fazladan özellikleri ile özgün sayıyı indirmenizi salık veriyoruz. Sayı 23’ü indirmek için [buraya tıklayınız](#)] ^[2]

Yorumlar

[Tebrikler çalışmanızın](#) [3]

İçeriği Yazan: Hasan Göksel Abi(Doğrulanmamış) Zaman: Per, 24/06/2010 - 21:52

Tebrikler
çalışmanızın devamınıda bekliyoruz
aferin gençler!

helal olsun gerçekten güzel

İçeriği Yazan: emre güney (Doğrulanmamış) Zaman: Cum, 15/11/2013 - 23:04

helal olsun gerçekten güzel olmuş. ispatlı ve dobra bir yazı

- [İç Siyasa](#) [4]
- [Tarih](#) [5]

Kaynak URL (14/05/2024 - 10:55 tarihinde yazdırıldı):

<https://politikadergisi.com/makale/tarihi-perspektiften-sark-meselesi-ve-onun-gunumuzdeki-uzantisi-kurt-sorunu-1>

Bağlantılar:

- [1] <https://politikadergisi.com/pd-uye/asim-us>
- [2] <http://www.politikadergisi.com/sites/default/files/PD23.zip>
- [3] [#comment-2755](#)
- [4] <https://politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/ic-siyasa>
- [5] <https://politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/tarih>